

ویژگی‌ها و عناصر طراحی فضاهای بازی با رویکرد افزایش هوش هیجانی و اجتماعی کودکان

مریم رجبی جلوانی^{۱*}، محسن افشاری^۲، نرگس سلطانی^۳

۱- کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه غیرانتفاعی شهید اشرفی اصفهانی، گروه معماری، اصفهان، ایران maryamrajabi64@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه هنر اصفهان، گروه معماری، اصفهان، ایران m.afshary@au.ac.ir

۳- مربی دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی، گروه معماری، اصفهان، ایران Soltani_n23@yahoo.com

چکیده

فضاهایی که کودک در آن حضور می‌یابد در شکل‌گیری شخصیت، رفتار و رشد او موثر است. طراحی محیط‌های آموزشی و بازی، با توجه به ویژگی‌های جسمی و الگوهای رفتاری کودکان می‌تواند به افزایش هوش هیجانی و اجتماعی کمک کرده و در نهایت سبب رشد همه جانبه آنان می‌گردد. در این راستا فضاهای بازی باید به گونه‌ای طراحی شوند که به عنوان بهترین مربی برای کودک و فراهم‌کننده شرایطی برای ارتقاء هوش هیجانی و اجتماعی کودک باشد. هدف این مقاله مروری بر پژوهش‌های انجام شده در زمینه عوامل محیطی مؤثر بر ارتقاء هوش هیجانی و اجتماعی در جهت پرورش هیجانات و ارتباطات اجتماعی کودکان است. پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به این موضوع می‌پردازد که عوامل محیطی مؤثر بر ارتقاء هوش هیجانی و اجتماعی کودک کدامند؟ و با استفاده از روش کتابخانه‌ای به بررسی پیشینه پژوهش در زمینه بازی و هیجانات کودک می‌پردازد. اثر بخشی این محیط‌ها به گونه‌ای است که مجموع این عوامل در کنار یکدیگر و با رعایت اصول معماری شرایطی را فراهم می‌کنند تا کودکان بتوانند راحت‌تر با چالش‌های رفتاری روبه‌رو گردند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد تأثیر پارامترهای معماری، شامل عوامل محیط فیزیکی و طبیعی، انعطاف‌پذیری، شکل و وسعت فضاها، نور، رنگ، تزئینات و فرم بر میزان افزایش هوش هیجانی و اجتماعی کودکان موثر هستند. انجام فعالیت‌ها و بازی در محیط‌های مطلوب، بستر مناسبی جهت افزایش هوش هیجانی و اجتماعی فراهم می‌آورد.

واژه‌های کلیدی: کودک، فضاهای بازی، معماری، آموزش، هوش هیجانی و اجتماعی

۱- مقدمه

جهانی که در آن زندگی در جریان می‌باشد، به سرعت در حال تغییر است و سرعت این تغییر هرگز به این تندی نبوده است. در این زمان، تفکر و رشد هوش، کلیدی است که امکان مواجهه با مشکلات، تطبیق و در نهایت موفقیت را برای ما فراهم می‌سازد [۱].

کودکان حساس‌ترین و تأثیرپذیرترین گروه سنی جامعه را تشکیل می‌دهند و در حساس‌ترین و مهم‌ترین سال‌های زندگی‌شان نیازمند این هستند تا زندگی اجتماعی را در مقیاس خود تجربه کنند. از این رو شکل کلی فضای معماری اهمیتی خاص دارد [۲].

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول با موضوع "طراحی خانه بازی کودک با رویکرد توجه به ارتقاء بهره‌های هوش هیجانی و اجتماعی" به راهنمایی دکتر محسن افشاری و مشاور نرگس سلطانی می‌باشد که در اسفند ۱۳۹۷ در دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی دفاع شده است.